

der koster 20 Mill. Kr. om Aaret, og som ikke duer, en Ordning, efter hvilken vi ikke kunne opfylde de allersimpleste Neutralitetsforpligtelser. En saadan Ordning er der alt for megen Risiko forbundet med, den er kostbar og uden Nytte.

Jeg vil nødig have, at vi nu blot skulle strides om en ny Ordning og ingen Enighed naa. Derfor maner jeg til Enighed, saa stærkt det er mig muligt, og maner ogsaa til, at vi naa til en Ordning saa hurtigt som muligt. Jeg skal ikke rette Bebrejdelser mod nogen, fordi det er trukket saa længe ud baade med Kommissionens Arbejde og maaske med andre Ting; men har det trukket længe ud, saa lad os ikke nu strides og derved maaske gøre den største Ulykke, der er gjort mod Danmark! Vi have haft Ulykker nok. Danmarks Historie er ikke lystelig at læse for danske Borgere. Blad for Blad kunne vi i Danmarks Historie se de mørke Punkter. Vi se, at vi ere blevne mindre og mindre, vor Stilling er bleven mere og mere udsat. Vi have ikke forstaaet at være Venner med Sverige og Norge, vi have ikke forstaaet at holde de tre Lande sammen, som kunde holde sammen. Vi have heller ikke forstaaet, naar det gjaldt, at værge Danmark saa godt, som vi have kunnet, men vi have ødet Tiden hen. Enevoldskongerne delte Landet ud til deres Sønner og havde kun Tanke for at leve ødselt uden at tænke paa at værge Landet. Og da Adelen i sin Tid stod for Styret i Danmark, se vi, at Christian IV's Rigsraader og Herremænd ikke turde udruste ham saaledes, at Danmark kunde klare sig. Vi maa indrømme, at Danmarks Stilling overfor Sverige næsten aldrig har været god. Vi se med anderledes Sympati paa den svenske Konge Gustav Adolf, der kunde drage ned i Tyskland og kæmpe for vor Tro. Han opfordrede Christian IV til at være med, men denne og det danske Rigsraad sagde Nej — og saa kunde vi overfalde Sverige bagefter! Der er mange mørke Punkter. Ikke at tale om, hvad der skete i 1864! Det er ogsaa et af de mørke Punkter, og det danske Rigsraad havde, som jeg sagde før, sin store Skyld deri. Nu skulde det nødig være den danske Rigsdag, der havde Skylden. Lad Kongerne og Herremændene, lad de nationalliberale have gjort Skade i Danmark, men lad ikke den danske Rigsdag, lad ikke den danske Bonde, nu da han sidder paa Rigsdagen, gøre de andres Dumheder efter! Derfor maner jeg saa stærkt som muligt til Enighed,

fordi jeg ser, at meget staaer paa Spil. Vi have mistet saa meget, at skal der nu mistes mere, er Danmark færdigt. Der er ikke mere noget at miste, og næste Gang der mistes noget, er Danmark som Stat ikke mere til.

Derfor vil jeg sige til Højre i denne Sal og oppe i det andet Ting: Spænd ikke Buen saa stramt, at den brister! Husk paa, at naar vi staa i en vanskelig Stilling, er en af Grundene dertil den, at man ikke har respekteret hverandre. Havde de Herrer ladet afdøde Berg blive Minister sidst i 70erne eller først i 80erne, havde vi haft et stærkt Forsvar den Dag i Dag her i Danmark. De gjorde det ikke, de gik ud i Provisoriet, de valgte at lade Forsvarsagen, som skulde være udenfor Partierne, blive en Partisag. Det vil jeg bede de Herrer huske, og derfor siger jeg: Spænd ikke Buen strammere, end at Opgaven kan løses! Og jeg vil sige til os i Venstre: Heller ikke vi skulle spænde Buen strammere, end at Opgaven kan løses. Lad os huske paa, at maaske mangt og meget af, hvad der blev sagt i Provisorieaarene, var sagt imod de provisoriske Anlæg og de provisoriske Fæstninger og alt, hvad der den Gang var os imellem, men at vi nu maa se saaledes paa Sagen, at hvad det nu gælder om, er, at Danmark kan blive i Stand til at optræde saa rigtigt, at det kan bestaa. Jeg har set nok af Unighed i Verden. Jeg har set, at et Land som Polen, fordi man ikke kunde blive enig, gik sin Undergang i Møde. Da Johan II Casimir sagde til det polske Folk, at det vilde gaa galt, vilde de ikke høre ham, men bagefter maatte de friste den tungeste Skæbne, et Folk kan friste: at se deres Land delt imellem andre Magter, det mest haabløse af alt. De maatte betale i dyre Domme, og de leve nu som et forkuet og fortrykt Folk.

Jeg har heller ikke endnu set, at et Folk er blevet stort og mægtigt blot ved at følge Teorien om at spare. Nævn mig fra Verdenshistorien et Land, der ved at spare paa Forsvarsudgifterne er gaaet fremad! Vi have set nok af det andet, vi have set, at som Verden er, maa man nogenlunde følge med. Derfor ere de Folk, som have prøvet paa at sætte sig udenfor Livets Regler og have sparet hellere end at skaffe sig et Forsvar, gaaede til Grunde eller sygnede hen og ere blevne saa smaa, at man ikke regner med dem. Derfor maner jeg herhjemme saa stærkt som muligt til ikke at lade det at spare være det første, men at lade det være det første, at